ci time
Odborný analytický měsíčník

ŘÍJEN/LISTOPAD 2014
ČÍSLO 6, ROČNÍK IV.
WWW.CICAR.CZ
ZDARMA

Veřejné mínění jako indikátor české politické kultury

Vlna demokratických revolucí před čtvrt stoletím měla ve středoevropském regionu tři zásadní důsledky: reorientaci na Západ, přechod k tržnímu kapitalismu a transformaci systému vlády jedné strany v parlamentní multipartismus založený na svobodných volbách.

Politická kultura 25 let po listopadu

obsah

4 | Veřejné mínění jako indikátor české politické kultury

ANALÝZA | TÉMA Vlna demokratických revolucí před čtvrt stoletím měla ve středoevropském regionu tři zásadní důsledky: reorientaci na Západ, přechod od státně socialistického hospodářství k tržnímu kapitalismu a transformaci systému vlády jedné strany v parlamentní multipartismus založený na svobodných volbách.

Autor Daniel Kunštát

8 | Pomozte nám Islámský stát úplně rozdrtit

ROZHOVOR | TÉMA O boji s Islámským státem, zahraniční pomoci, vztazích s Tureckem a nadějích na porážku sil středověku s ministrem zahraničí regionální vlády iráckého Kurdistánu Falah Mustafou Bakírem.

Rozhovor s Falah Mustafou Bakírem

11 | Migrace v roce nula(?)

ANALÝZA | TÉMA Již řadu měsíců u nás vládne koalice vzešlá z posledních parlamentních voleb. Vznikla nová vláda, povedla se napsat nejen koaliční smlouva, ale i programové prohlášení. Čas navíc, který současná vláda dostala od prezidenta Zemana na přípravu vlastního vládnutí, se možná projevil v různých oblastech, nikoli však v oblasti imigrační politiky.

Autor Jaroslav Salivar

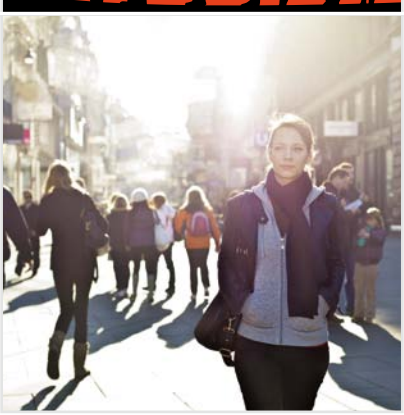

14 | Inteligentní město

ANALÝZA | TÉMA Snaha zlepšit pověst a postavení veřejné správy v České republice, zlepšit nelichotivé výsledky mezi evropskými státy v oblastech, jako je institucionální prostředí či konkurenceschopnost regionu, a zejména pak zvýšit spolupráci mezi veřejným, soukromým a neziskovým sektorem na úrovni měst a obcí.

Autor Marek Pavlík

CI Time
Odborný analytický měsíčník
Číslo 6
Ročník IV.
Říjen/Listopad 2014

Vydává
CI Consult & Research, s.r.o.
ve spolupráci s vysokou školou
CEVRO Institut
IČ: 24772461
Jungmannova 29/19,
110 00 Praha 1, Nové Město

Kontakty
Telefon: 224 054 087
www.cicar.cz, citime@cicar.cz

Redakce
Šéfredaktor
Josef Šíma
Odborní konzultanti redakce
Ivan Langer, Ladislav Mrklas
Tajemnice redakce
Petra Viktorová
Art director
Ivo Kubát (Multimedia Atelier)
Stálí spolupracovníci
Milan Cabrnoch,
Antonie Doležalová, Jiří Frgal,
Jakub Kříž, Aleš Kučera,
Daniel Kunštát, Pavol Minárik,
Jaroslav Salivar, Harald Scheu,
Jiří Šedivý, Alexandr Vondra
Jazyková korektura
4JAN Public Relations, s.r.o
Fotografie
str. 1 ČTK
str. 2, 4–5, 12–14, eu.fotolia.com
Registrace MK ČR E 19998,
ISSN 1804-8099

Vážení čtenáři,

dostává se Vám do ruky další číslo CI Time, ve kterém najdete jak tradiční rozhovor, tak analýzy společenského dění.

Na vysoké škole CEVRO Institut jsme měli možnost přivítat ministra zahraničí regionální vlády iráckého Kurdistánu Falah Mustafu Bakíra, jenž v rozhovoru, který otiskujeme, i v samotné přednášce hovořil o boji s Islámským státem, zahraniční pomoci i vztazích s Tureckem.

V obsáhlém analytickém textu Veřejné mínění jako indikátor české politické kultury nabízí vedoucí Katedry politologie a mezinárodních vztahů Daniel Kunštát zamyšlení nad tím, jak se podařil český přechod k tržnímu kapitalismu a transformace systému vlády jedné strany v parlamentní multipartismus založený na svobodných volbách. Jaroslav Salivar, jenž stojí v čele Centra bezpečnostních studií, v následujícím textu Migrace v roce nula(?) ukazuje na vládní neschopnost činit jasné kroky v oblasti imigrační politiky. Marek Pavlík z Katedry veřejného práva a veřejné správy ve svém článku ukazuje, jak by mělo vypadat Inteligentní město, které díky spolupráci mezi veřejným, soukromým a neziskovým sektorem zvýší konkurenceschopnost nejen svou, ale celého regionu.

Přejeme Vám příjemné chvíle ve společnosti CI Time!

Josef Šíma,
rektor vysoké školy CEVRO Institut
a šéfredaktor

Ivan Langer,
zakladatel společnosti
a odborný konzultant redakce

Ladislav Mrklas,
zakladatel společnosti
a odborný konzultant redakce

Veřejné mínění jako indikátor české politické kultury

Vlna demokratických revolucí před čtvrt stoletím měla ve středoevropském regionu tři zásadní důsledky: reorientaci na Západ, přechod od státně socialistického hospodářství k tržnímu kapitalismu a transformaci systému vlády jedné strany v parlamentní multipartismus založený na svobodných volbách.

DANIEL KUNŠTÁT | Autor je vedoucí Katedry politologie a mezinárodních vztahů vysoké školy CEVRO Institut

U nás i jinde se tyto konstanty posléze přetavily v základní politický „postkomunistický“ konsenzus jak uvnitř politických sil, tak i v rámci veřejného mínění. Tento konsenzus, nazvěme jej zjednodušeně liberálně-demokratický, se nicméně během několika málo let rozpadl. Už v letech 1997–2000 došlo v české společnosti k dramatické proměně vztahu občanů k politice a zároveň k významné proměně očekávání, kterou od politiky mají. Došlo k prohlubování politické nespokojenosti, institucionálního i individuálního odcizení od politiky a v důsledku toho i ke snížení legitimity celého demokratického režimu. Tuto změnu v symbolické organizaci veřejného prostoru můžeme považovat za jakýsi konec éry revoluční euforie, za – slovy sociologa Lukáše Linka – „přechod z naivního a idealistického demokratismu první poloviny 90. let do fáze kritického a nespokojeného demokratismu počátku 21. století“.

Původní důvěra v demokratický proces, politiky a politické strany byla na konci 90. let vystřídána výraznou kritičností, skepsí a nespokojeností velké části společnosti nejen s politickou elitou a politikou obecně, ale i se způsobem, jak demokracie funguje. Tato nespokojenost se projevuje například relativně silnou nedůvěrou v základní politické

instituce, jako jsou vláda a parlament. Narůstající počet občanů, kteří zastávají větší odstup od současného systému, může mít neblahé konce – distancující se občané často k volbám buď nechodí, nebo podporují antisystémové strany. Demokracie však nutně potřebuje plnohodnotné občanství, je pro ni podstatný informovaný, aktivní, přemýšlivý občan. Bez něho je demokracie vnitřně křehčí. Místo politické opozice se pak formuje opozice vůči politice, rozšiřuje se „občanská frustrace“ živená dichotomickým viděním světa rozlišujícím mezi „námi“ (slušnými lidmi) na jedné a zkorumpovanými politiky a „mafiány“ na straně druhé.

PROBLÉMY PŘI UTVÁŘENÍ

plnokrevné občanské pospolitosti jsou přitom bez nadsázky nejvýznamnější hrozbou pro stabilitu české politické kultury jako kultury demokratické.

Politickou kulturu můžeme obecně definovat jako vztah občanů k politickému systému na základě poznatků, hodnot a pocitů. V jiném smyslu politická kultura představuje samotný politický život v jeho nejrůznějších výrazových a provozních formách, včetně hodnotových orientací, které určují politické chování. Ať už budeme politickou kulturu nahlížet jakkoliv, jedno je jisté: její základní nastavení rozhoduje o přijetí či nepřijetí stávajícího politického řádu. Politická kultura je tvarována historií, je kulturní proměnnou, souborem přesvědčení, postojů a vnímání politiky v daném čase. Je neodmyslitelně spjata s otázkou legitimity – politické autority jsou legitimní ve chvíli, kdy se občané ve společnosti řídí pravidly, které autority vytvářejí a implementují. Většina občanů takto uznává legitimitu autorit, tj. udílí podporu politickému systému. Demokratická politická kultura, respektive občanská kultura je zkrátka z politicko-psychologického pohledu právem považována za nezbytný základ demokratického režimu.

© PHILETDOM – Fotolia.com

ČEKÁNÍ NA TRANSFORMACI KULTURY

„Česká“ politická kultura je složitým komplexem stereotypů, formujících se v průběhu historického vývoje. Ty jsou pak východiskem pro obsah i vnější formu prezentace požadavků a očekávání jednotlivců i skupin v politickém systému, kteří se podílejí (na úrovni „vstupů“ i „výstupů“) na politickém procesu. Nejedná se přitom o neměnnou substanci stereotypů, tyto vlastnosti (jakéhokoliv) národního společenství se mohou měnit v souvislosti s vnitřním vývojem a také v souvislosti s vlivem vnějších aktérů. Zároveň je ale nutno podotknout, že právě šablony politické kultury je třeba považovat za jeden z nejstabilnějších prvků každé společnosti, k jehož významným proměnám je zapotřebí velmi dlouhého časového úseku a stabilního vývoje. K tomuto fenoménu odkazuje i slavná poznámka Ralfa Dahrendorfa, že v postkomunistických společnostech na rozdíl od relativně rychlé strukturální přeměny a stabilizace v právní a hospodářské oblasti bude právě třetí dimenze, transformace kulturní, trvat nesmírně dlouhou dobu – nejméně tři generace. Formálně institucionální transformace

systému je zkrátka pouze jedním z předpokladů transformace kulturní (mentální, psychologické), protože se nikdy nejedná o procesy souběžné. Neboli: Institucionální restaurace demokracie je jen prvotním (a zajisté základním) předpokladem fundamentální a autentické sociální transformace.

Rozvoj české společnosti a české politické kultury byl v 20. století ovlivněn zásadní diskontinuitou. Podobně jako jiné postkomunistické společnosti se i Česká republika po dlouhém, šest desetiletí trvajícím intermezzu musela a dosud musí obtížně vyrovnávat s deficitem demokratické zkušenosti. Fungování elementárních společenských mechanismů bylo především destruktivně dlouhodobým působením komunistického režimu fatálně narušeno a následná rychlá revitalizace či „restart" (na rozdíl např. od ekonomické sféry) je právě v oblasti rozvoje občanské společnosti a občanské kultury, založené na dobrovolné aktivní účasti občanů na politickém procesu a politických rozhodnutích, značně limitovaná. Problémy při utváření plnokrevné občanské pospolitosti jsou přitom bez nadsázky nejvýznamnější hrozbou pro stabilitu české politické kultury jako kultury demokratické.

DĚDICTVÍ KOMUNISMU – PASIVNÍ REZISTENCE

Komunistický režim ve zdejší politické kultuře prohloubil mimo jiné orientaci na privátní sféru, nezájem o sféru veřejnou (politickou), neochotu spolupracovat s oficiální politikou a vstupovat do politických interakcí. Můžeme-li tudíž institucionální rámec České republiky považovat za plně demokratický, sféra občanské společnosti a jejího rozvoje tomuto adjektivu ne zcela odpovídají. Stejně jako v dalších postsocialistických společnostech existuje i u nás určité fázové zpoždění mezi změnou politického systému a odpovídající změnou politické kultury – jednoduše proto, že změny hodnotových stereotypů a orientací probíhají podstatně pomaleji než změny pravidel, institucí a vlastnických práv. Ze sociologických šetření plyne, že v českém veřejném mínění přetrvává široce sdílená „pasivní rezistence" vůči politickému systému, tedy vysoká míra kritičnosti k politické sféře jako takové a nedostatek zájmu o aktivní angažmá ve veřejném životě, např. v organizacích občanské společnosti (včetně politických stran). Pozorujeme, že česká společnost je nadále, podobně jako v rámci komunistického paternalismu, ve svém sebepojetí rozdělena na „my" (svět bezmocných, obyčejných občanů) a „oni" (svět mocných, svět politiky a politiků).

Již v 19. století, v době formování moderního národa a také pod vlivem národní nesamostatnosti, se vytvořila politická kultura charakterizovaná vysokou mírou pragmatismu a „vlažným" nacionalismem. Pro české prostředí je zároveň příznačný velký důraz na privátní sféru života jednotlivce, která je oddělena od sféry veřejné, a naopak častý nezájem o sféru veřejnou, resp. politickou. Tyto aspekty se dále prohloubily v důsledku častých historických změn v průběhu 20. století, v nichž hlavní roli mnohdy sehráli externí aktéři. Politická kultura po roce 1989 se tudíž vyvíjela na půdorysu dvou odlišných historických tradic: tradice demokratické, zjednodušeně řečeno prvorepublikové, i tradice nedemokratické, komunistické. Obě tyto tradice současná česká politická kultura nese a spojuje, čímž vzniká specifická postkomunistická politická kultura, která ve srovnání s politickými kulturami označovanými jako „západní" vykazuje zřetelné deficity zejména ve sféře zprostředkování zájmů, politické participace, chování politických elit a rozvoje emancipované občanské společnosti.

Německý politolog Wolfgang Merkel upozorňuje na to, že konsolidace rozvinuté občanské společnosti, neboli vytvoření autentické kultury občanské společnosti (která může trvat desetiletí a je završena až generační výměnou), je právem považována za sociokulturní fundament demokracie a završení celého procesu demokratické konsolidace. Ke konsolidaci vyzrálé a sebevědomé občanské společnosti patří právě stav politické kultury ve smyslu upevnění demokratické orientace v systému hodnot, názorů, přesvědčení, ale i vskutku „občanského" chování občanů. S tím souvisí krystalizace institucí občanské společnosti a intermediálních organizací, které plní funkci agregace a artikulace zájmů. V tomto smyslu není proces konsolidace ukončen a Českou republiku tedy lze považovat (navzdory mínění řady autorů, včetně citovaného Merkela) spíše za demokracii semikonsolidovanou.

PODDANSKÁ KULTURA A POLITICKÁ SKEPSE

Moderní česká společnost se v závislosti na zmíněném specifickém historickém vývoji v 19. a 20. století dosud zcela jistě neblíží ideálnímu typu participační politické kultury, neboť vykazuje (a vykazovala koneckonců i v nezřídka glorifikovaném období demokracie první republiky) mnohé rysy poddanské či smíšené poddansko-participační politické kultury, budeme-li používat pojmové instrumentárium proslulé typologie Almonda a Verby. Připomeňme velmi obecně, že poddanská kultura se vyznačuje pasivním vztahem k systému, jemuž se občané podrobují a akceptují svoji submisivní roli, zatímco participační politická kultura je signifikantně charakterizována tendencí členů společnosti aktivně vstupovat do politického procesu.

Jak již bylo zdůrazněno, velká část českých občanů není spokojena s politickou situací a nemá velkou důvěru v demokratické mechanismy a instituce (minimálně v porovnání s tradičními demokraciemi, jakkoliv i zde je možné v poslední době zaznamenat trend nárůstu negativních postojů k politice), je stále přesvědčena o tom, že její vlastní možnosti cokoliv ovlivnit, případně změnit jsou marginální.

Výsledkem je neblaze rozšířená nedůvěra občanů v politiky, ale i v demo-

kracii a její instituce. Vysoká míra skepse je také jednou z příčin minimální ochoty k participaci na politickém životě a nízké spokojenosti s demokracií, což negativně ovlivňuje legitimitu celého demokratického režimu. Polistopadový režim má nízkou specifickou podporou pro konkrétní provoz demokratického systému, kterou můžeme vysledovat v otázce nespokojenosti občanů s politickou situací a nízkou důvěrou v některé ústavní instituce – tedy ve vztahu k institucionálnímu systémovému rámci. Politická nespokojenost se projevuje rozšířenou nedůvěrou v politiku a základní ústavní instituce a je založena na negativním hodnocení výkonnosti politické a ekonomické sféry. Přestože například prezident a obecní i krajská zastupitelstva se dlouhodobě těší relativně vysoké důvěře, u vlády a obou komor Parlamentu je situace právě opačná. Toto relativně silné institucionální odcizení můžeme chápat jako důsledek přesvědčení, že instituce státu a politická třída nereagují na názory a požadavky občanů dostatečně responzivně, že neřeší efektivně problémy, které občané považují za podstatné. S odcizením od institucí úzce souvisí i individuální odcizení od politiky jako takové, tj. nízký pocit občanské kompetence: lidé vesměs nepovažují politiku za věc, která se jich bezprostředně týká, a proto nejsou ochotni ani schopni se jí účastnit.

Na druhé straně je nutné upozornit, že nízká specifická podpora, resp. vysoká míra nespokojenosti s politikou i nižší důvěra v (některé) ústavní instituce jsou jen pasivním (deklarovaným) postojem, který ovšem nejen že nutně nemusí ohrožovat stabilitu režimu, ale nemusí nutně mnoho prozrazovat ani o faktické roli občana v politickém procesu, o míře občanské participace a kvalitě občanské kompetence. Jakkoliv je například vysoká míra nespokojenosti s politikou sociálními vědci či novináři vnímána spíše negativně, můžeme uvažovat i o alternativním pohledu, podle kterého je kritičnost k politickým elitám naopak spojena s hodnotami demokratického občanství a nespokojenost s hodnotami demokracie.

OBYVATELSTVO TRANSFORMUJÍCÍCH SE **ZEMÍ**

(včetně České republiky) se musí zdlouhavě a bolestně změnit z komunistických poddaných v demokraticky jednající občany, kteří jsou ochotni vstupovat do veřejných interakcí a diskusí a aktivně se angažovat v otázkách „res publica“.

Česká veřejnost je totiž stále přesvědčena o tom, že demokracie je nejlepší možný způsob vlády a nepožaduje jeho fundamentální změnu. Navzdory převážně demokratickým preferencím je ale nespokojena s konkrétním fungováním demokratického systému. Zatímco dimenze ne/legitimity režimu odkazuje k tomu, zda jedinci považují (demokratický) systém za správný či nejlepší možný, ostatní dimenze postojů se týkají nižších úrovní hodnocení a jedná se spíše o evaluace výkonnosti a konkrétní reprezentace politických institucí.

ODCIZENÁ POLITICKÁ KULTURA

Sociální psycholožka Klicperová-Baker v souvislosti s Českou republikou na základě úvah o komunistickém dědictví hovoří o tzv. odcizené politické kultuře: v ní jedinec odmítá politický systém nebo jeho části, je podezřívavý a emocionálně negativně naladěný vůči vládě, cynický vůči politickému systému vůbec a nevěří, že by politická akce mohla přinést kýžené benefity. Postupný proces proměny základních hodnotových stereotypů a orientací občanů směrem k „západní“ politické kultuře potrvá velmi dlouho. Tato změna stereotypů myšlení a chování, tj. změna mentalit, se ukazuje být problémem demokratické tradice par excellence. Obyvatelstvo transformujících se zemí (včetně České republiky) se musí zdlouhavě a bolestně změnit z komunistických poddaných v demokraticky jednající občany, kteří jsou ochotni vstupovat do veřejných interakcí a diskusí a aktivně se angažovat v otázkách „res publica“. Podobnou hlubinnou transformací ovšem musí projít i „strana nabídky“, tedy politická elita, neboť jen ona se může zasloužit, dokonce i v poměrně krátké době, o to, aby veřejnost dostala příležitost znovuobnovit poztrácenou důvěru v demokratickou politiku.

Bibliografie:

Almond, G., S.Verba. 1989. *The Civic Culture. Political Attitudes and Democracy in Five Nations.* Newbury Park: Sage Publications.

Cabada, L., K. Vodička. 2011. *Politický systém České republiky. Historie a současnost.* Praha: Portál.

Dahrendorf, R., 1990. *Reflections on the Revolution in Europe: In a letter intended to have been sent to a gentleman in Warsaw.* New York: Random House.

Klicperová-Baker, M. 2007. *Demokratická kultura v České republice.* Praha: Academia.

Linek, L. 2010. *Zrazení snu. Struktura a dynamika postojů k politickému režimu a jeho institucím a jeho důsledky.* Praha: SLON.

Merkel, W. 2010. *Systemtransformation. Eine Einführung in die Theorie und Empirie der Transformationsforschung.* Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

Pomozte nám Islámský stát úplně rozdrtit

O boji s Islámským státem, zahraniční pomoci, vztazích s Tureckem a nadějích na porážku sil středověku s ministrem zahraničí regionální vlády iráckého Kurdistánu Falah Mustafou Bakírem.

Rozhovor vedl **VLADIMÍR ŠEVELA** s přispěním **PETRA KUBÁLKA** z Rádia Svobodná Evropa.
Původně otištěno v Echo24.

Jak se boj s Islámským státem v Kurdistánu v současnosti vyvíjí?

Situace se významně změnila poté, co začaly letecké údery. Pešmergové (kurdské milice, poz. red.) mohli přejít do ofenzívy a získali jsme tak zpět ztracená území. Naši bojovníci projevili mimořádnou morálku a vykonali skvělou práci v tom, že dokázali porazit ISIS. Je tedy zřejmé, že ISIS jsou porazitelní, že pešmergové jsou v pozemním boji spolehlivými partnery a v kombinaci s leteckými údery mohou dosáhnout vítězství.

Co se bude dít dál?

Aby bylo možné pokračovat, je nutné pokračovat i ve vojenské podpoře. Pešmergové potřebují více těžkých zbraní ke splnění cílů, kvůli nimž vznikla mezinárodní koalice. Kurdistánem probíhá bojová linie, která je 1035 kilometrů dlouhá, a na takovéto linii není jednoduché ISIS čelit. Další věc je jeden a půl milionu uprchlíků na kurdském území. Přitom kurdský region nedostal od irácké vlády prostředky z rozpočtu, které mu od začátku roku náleží. Je tu nová irácká vláda, ale potřebujeme vidět smysluplnou změnu a odhodlání dodržovat ústavu a podílet se na moci.

BOJUJEME V ZÁJMU **SVOBODNÉHO SVĚTA**

Ve srovnání s jinými evropskými zeměmi přišla pomoc z Česka opožděně. Od dohody mezi českou a kurdskou vládou uběhlo několik měsíců, než slíbená munice do Kurdistánu odešla. Navíc se jednalo pouze o munici, ne o zbraně. Není to z české strany nedostatečná pomoc?

POKUD BUDEME SCHOPNI DOSÁHNOUT **POLITICKÉHO POKROKU**

při jednání s Bagdádem, dokážeme porazit ISIS a rozvinout náš region, jsem si jist, že lepší budoucnost přijde.

Kurdistán žádá veřejně i soukromě o pomoc a její logistika a načasování je něco, co je třeba koordinovat s americkou, britskou, kanadskou a australskou stranou, které nám poskytují logistickou podporu. Jsme vděční všem zemím, které nám vyšly vstříc, ale chtěli bychom zdůraznit, že bojujeme v zájmu svobodného světa v rámci mezinárodní protiteroristické koalice, jejímiž členy je Česká republika, Francie, USA a další země, a že podpora jednotek pešmergů je podpora svobody a hodnot, které všichni sdílíme.

A byli jste spokojeni s tím, že šlo pouze o zásilku munice, kterou česká armáda vyřadila, protože ji už nepotřebovala?

Principiálně oceňujeme každou pomoc, která je nám poskytnuta. Pokud určitá země zrovna nějakou munici nepotřebuje, my ji potřebujeme urgentně přímo v bojové linii, je to otázka záchrany životů, takže nepodceňujeme žádnou podanou ruku. Ale samozřejmě potřebujeme i víc než to: těžké zbraně, tanky, obrněná vozidla, hummery, protitankové zbraně, dokonce helikoptéry. Je nutné přejít do ofenzívy a zcela zničit, rozdrtit ISIS. Aby v tom stateční pešmergové, kteří čelí barbarské brutalitě teroristů a jsou ochotni obětovat své životy, mohli uspět, potřebují výzbroj.

ŽÁDNÝ PLAT, JEN BOJ SE SILAMI STŘEDOVĚKU

Z jezídské komunity se ale právě na adresu pešmergů ozývaly hlasy, že opustili oblast Sindžár dříve, než tam dorazili radikálové z ISIS, a zanechali tak jezídy svému osudu.

Ano, v prvních dnech problémy byly a některých území se teroristé skutečně zmocnili. Na tom se ale podepsalo několik faktorů. Například převaha sil ISIS ve srovnání s omezenou palebnou silou pešmergů. Ti měli zastaralé krátké a lehké zbraně, nedostatek munice ve srovnání se sofistikovanými americkými zbraněmi, které měl ISIS. Za druhé k tomu přispěla taktika a strategie strachu a také způsob války. Pešmergové byli zvyklí na partyzánskou válku v horách a najednou přišel jiný druh boje, takže trvalo nějakou dobu, než se mu pešmergové přizpůsobili. Poté, také díky leteckým úderům, mohli naši bojovníci přejít do ofenzívy a získat území zpět. Bylo velmi smutné, co musela jezídská komunita vytrpět, a ukazuje to brutalitu teroristické organizace, která jako by se stínáním a zotročováním lidí přišla ze středověku. Tím víc nás to zavazuje k tomu, abychom tyto teroristy porazili, aby už tato zvěrstva nemohli páchat.

> BYLO VELMI **SMUTNÉ,** co musela jezídská komunita vytrpět, a ukazuje to brutalitu teroristické organizace, která jako by se stínáním a zotročováním lidí přišla ze středověku.

Je pravda, že někteří důstojníci mají jít kvůli ústupu z jezídské oblasti Sindžár k soudu?

Prezident Kurdistánu Barzání nařídil vyšetřování v přední linii, ale jak jsem se zmínil, ta je přes tisíc kilometrů dlouhá a v minulosti byla chráněna iráckými a předtím americkými jednotkami. Od června tam však zůstali jen pešmergové. Ti by měli být součástí národního systému obrany a měli by být v jejím rámci cvičeni, vyzbrojeni a placeni, ale to se nestalo, takže dělali to, co jim síly dovolily. A my bychom měli být vděčni za to, že obětovali své životy. Mimochodem, pešmergové nedostali žádný plat už od srpna, tedy tři měsíce jsou jejich rodiny bez podpory, takže žádáme mezinárodní komunitu i o finanční pomoc. Jak jsem řekl, prezident nařídil vyšetřování, ale nyní je prioritou pokračovat v boji.

Na listopad bylo plánováno referendum o úplné nezávislosti Kurdistánu. Uskuteční se?

Prezident Barzání navrhl komisi pro uskutečnění referenda, ale nebylo stanoveno žádné datum. Nyní je prioritou porážka ISIS a pak zapojení se do politického procesu v Iráku.

Bez ohledu na ofenzívu ISIS je vůbec diplomaticky vhodná doba pro referendum v roce, kdy se rozpadá Ukrajina?

Prezident Kurdistánu a vedení regionu si dobře uvědomují, jaká je situace kolem nás a co se děje v mezinárodní politice, a proto budou rozhodovat v zájmu stability a bezpečnosti. Ale zároveň je pro nás důležitá lepší budoucnost našich lidí. Takže pokud budeme schopni dosáhnout politického pokroku při jednání s Bagdádem, dokážeme porazit ISIS a rozvinout náš region, jsem si jist, že lepší budoucnost přijde.

Jaký máte postoj k Turecku, které útočí na Kurdy ve své zemi, dovoluje přechod džihádistů přes své území, dokonce se objevují zprávy, že z Turecka přicházejí zbraně pro ISIS?

Turecko je náš důležitý soused a snažíme se s ním rozvíjet vztahy tak, aby byly ku prospěchu obou stran. A přáli bychom si, aby mírový proces, který v Turecku začal, pokračoval. Téma ISIS by mělo být řešeno mezinárodní cestou, pomocí koalice, která byla založena a je vedena Spojenými státy.

A máte zprávy o tom, že by byly nějaké dodávky zbraní pro ISIS z tureckého území?

Zaprvé jde o hranici mezi Tureckem a Sýrií, a tam my nejsme, a zadruhé není dobré spekulovat, dokud nejsou jasné, konkrétní a důvěryhodné důkazy. Já doufám, že zůstaneme všichni v koalici proti ISIS.

Kdy se má vlastně v kurdském Irbílu otevřít český konzulát?

Věřím, že se tak stane během návštěvy českého ministra zahraničí v Kurdistánu, která se v brzké době připravuje.

FALAH MUSTAFA BAKÍR

- Kurdský diplomat, dlouholetý politik a současný ministr zahraničí regionální vlády iráckého Kurdistánu.
- Vystudoval anglický jazyk a literaturu na univerzitě v Mosulu a rozvojová studia na University of Bath v Anglii.
- Postgraduálně absolvoval program pro manažery ve státní správě na John F. Kennedy School of Government na Harvard University.
- V říjnu 2014 vystoupil s přednáškou The Future of Kurdistan na vysoké škole CEVRO Institut, jež byla součástí konference Forum 2000.

Migrace v roce nula(?)

Již řadu měsíců u nás vládne koalice vzešlá z posledních parlamentních voleb. Vznikla nová vláda, povedla se napsat nejen koaliční smlouva, ale i programové prohlášení. Čas navíc, který současná vláda dostala od prezidenta Zemana na přípravu vlastního vládnutí, se možná projevil v různých oblastech, nikoli však v oblasti imigrační politiky.

JAROSLAV SALIVAR | Autor je ředitel Centra bezpečnostních studií vysoké školy CEVRO Institut (CEBES)

Jasným příkladem hluboké „obeznámenosti“ s tématem (pomineme-li různá tisková prohlášení „odborníků“ z nevládního sektoru) bylo vystoupení dvou ministrů současné vlády na tiskové konferenci po jednání vlády k žádosti volyňských Čechů o přesídlení do staré vlasti. Tehdy se na otázku informovaného novináře položenou ministru zahraničních věcí, kolik že se na Ukrajině tehdy vydávalo krátkodobých víz, obrátil tento ministr (do jehož gesce agenda spadá) na ministra vnitra (v jehož gesci to naopak vůbec není), aby odpověděl. Budiž ministru vnitra (a úředníkům, kteří mu připravovali podklady) přičteno ke cti, že nejenže odpověděl, ale odpověděl správně. Jen to, co přečetl, nebylo ze statistik ministerstva vnitra, ale ze zdrojů ministerstva zahraničních věcí, což trochu k překvapení ministr tohoto rezortu ani netušil. A kolem toho, předtím i potom, velká slova o revoluci ve vízové oblasti, především k Číně (a nebylo-li by ukrajinského konfliktu, také jisto jistě i k Rusku).

NA IMIGRAČNÍ FRONTĚ KLID

Prostě přišli jsme, abychom TO změnili. Tím TO není nic jiného než imigrační politika českého státu, věc, která se poměrně systematicky s ohledem na různé aspekty a dopady řešila od počátku vzniku samostatného státu. A řešila se pravděpodobně docela dobře (v evropském měřítku a možná navzdory téměř trockistickým snahám Evropské komise) do té míry, že demografický vývoj země se dramaticky nepropadá do červených čísel díky nízké porodnosti domácího obyvatelstva, že aktuální čísla nezaměstnanosti nejsou způsobena tlakem „cizích“ na „náš“ pracovní trh, že bezpečností tohoto státu nelomcují jako jinde, či u nás dříve, mafie organizovaného zločinu či obchodníků s lidmi. Možná nejcennější devizou je velmi nízké napětí mezi domácími a příchozími, tedy nízká míra xenofobie a excesů s ní spojených. Nebylo-li by japonského popeláře a prodavače popcornu (viz Wikipedie) Tomia Okamury a jeho petice proti přílivu cizinců do Evropy (a některých jiných psychologicky podobných zájemců o levné politické body z okolí už – doufejme – bývalých Věcí veřejných), dalo by se parafrázovat, že na české imigrační frontě klid.

Ale tak tomu opravdu není. Jsou patrné snahy současných vládních politiků dokázat, že v této oblasti je všechno špatně. To, že se tato část české politiky dokázala vyhnout úskalím stranickosti (je historickou pravdou, že její základy načrtla už Zemanova vláda a přečkala i všechny pozdější pravicové a úřednické vlády včetně R. Johna a M. Peciny), svědčí o hlubším konsenzu různých stranických garnitur v této oblasti české politiky, tedy bezpečnosti státu a jeho občanů. Jedna z posledních tezí v imigrační oblasti (pro změnu I. Langera a P. Nečase), že jen úspěšná integrace definuje rozsah imigrace, je platná nejen pro Českou republiku, ale měla by být stěžejní i pro Evropu a svět okolo ní. Přitom nejde „pouze o pocit“ bezpečí každého občana i cizince při vzájemném soužití (což se stává naprosto unikátní devizou), ale také o jeho sociální, ekonomické a řekněme i politické jistoty. O nic víc, ale ani o nic míň nejde.

NOVÉ SMĚRY V IMIGRAČNÍ POLITICE

Na vlně vítězné povolební euforie (a bez ohledu na budoucí dopady) probíhají některé diskuze či opatření, které

mají relativizovat současný klid. Těch směrů je řada, ale připomeňme si alespoň tři z nich, a to reakci na syrskou uprchlickou krizi, český frontální útok na Čínu jako univerzální řešení našeho budoucího blahobytu a změny v českých postojích k evropské migrační a azylové politice.

Před nedávnem se – shodou okolností(?) – objevila iniciativa české nevládní Organizace pro pomoc uprchlíkům a mezinárodní Amnesty International, aby Česká republika přesídlila a přijala 1000 uprchlíků ze Sýrie. Jde o českou mutaci společné aktivity Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a Evropské komise, jak naložit s pochopitelnou a téměř bezednou frustrací z dosavadního „řešení" důsledků syrské občanské války. V současnosti se v sousedních státech nachází na 3 miliony Syřanů, které vyhnala jedna z nejodpornějších občanských válek, o dalších milionech vnitřních uprchlíků uvnitř Sýrie nemluvě. Do řady evropských zemí směřují od počátku krize desetitisíce uprchlíků, jmenovitě do Švédska a Německa. Česká republika na počátku krize zcela pevně a jasně deklarovala, že je připravena reagovat na spontánní uprchlickou migraci z tohoto regionu, a velmi zřetelně deklarovala svůj podíl na evropské politice vůči těmto lidem. A jak řekla, tak také činí. Zavedla nevyhostitelnost pro ty, kteří na její území dorazí, azylové řízení pro ty, kteří o to požádají. Plně respektovala dublinské přesuny z jiných států pro ty, kteří do Evropy přicestovali na česká víza, což vzhledem k fungování české ambasády v Damašku ještě dávno po tom, co ostatní evropské státy stáhly své diplomaty, nebyl zanedbatelný počet. Začalo se s nabídkami humanitární a jiné pomoci. Jen se tak nějak čekalo, jaká že bude reakce Evropské komise. Dočasná ochrana, jednotné azylové řízení. Uvolněné kapacity českých azylových zařízení však dál čekaly na nové obyvatele. Reakce adekvátní situaci však z Bruselu, který je hegemonem v azylových záležitostech, nepřišla. A nikdo zjevně nic nevyjednal.

Druhou z frustrujících kapitol je snaha o revizi postojů ČR k některým, a to i klíčovým evropským migračním tématům. Společným jmenovatelem je slovo hranice, přesněji vnější hranice Evropské unie. Tedy to, co téměř bez vady funguje na evropském východě a co nefunguje všude tam, kde se odpovědnosti chytily, přesněji měly chytit, státy jižního křídla. Čest španělské výjimce, která tzv. nelegální migraci ze západní Afriky nejen vytlačila ze svých ostrovních teritorií, ale téměř zcela potlačila. Čím? Aktivní spoluprací se zeměmi původu i tranzitu a důsledným bojem s organizátory jednoho z největších zel současnosti, obchodu s lidmi. A jak je to na jižním křídle jinde? Ve stínu finanční krize v Řecku zůstala médiím téměř neznámá krize imigrační. Odkazem na tradičně nepřátelské Turecko a jeho údajnou neschopnost či nevůli řešit problém migračního tlaku z Anatolie se řecká administrativa systematicky vyhýbala každé ze svých národních i komunitárních povinností v oblasti azylu, migrace, ochrany hranic, ale také dodržování alespoň základních práv migrujících lidí. Řecko ohrožovalo (a stále ještě ohrožuje) Evropu, přestože vyčerpalo samozřejmě nejvíc komunitárních prostředků určených na tuto oblast. Když se tato pomoc ještě znásobila a Evropa (bez postižení těch, kteří to způsobili) v migrační oblasti uvrhla na Řecko jakýsi lehký protektorát, zůstala jedinou zemí ve Středomoří pod těžkým tlakem nelegální migrace Itálie, země, která se spolu s Řeckem významně podílela na tunelování evropských peněz v migrační oblasti. Tragédie na moři v okolí ostrova Lampedusa velmi často zaplňují přední místa v televizním vysílání i na stránkách novin. Ať už takzvaně vyvolané Arabským jarem nebo rozpadem funkcí státu v Libyi, ale jasně dokreslují neschopnost této země (např. po vzoru Španělska) přinejmenším připustit, chce-li opravdu

UVOLNĚNÉ KAPACITY

českých azylových zařízení však dál čekaly na nové obyvatele. Reakce adekvátní situaci však z Bruselu, který je hegemonem v azylových záležitostech, nepřišla.

něco řešit, že se jedná o zneužívání lidského neštěstí organizovaným zločinem srovnatelným jen s mexickou drogovou situací.

VLÁDA NENABÍZÍ ŘEŠENÍ

Co tedy v této souvislosti naší nové vládě vadí na předchozích (možná pro někoho tvrdých) postojích? Především starší jednoznačné stanovisko, že zemím v takovéto situaci je možné pomoci jen tehdy, pokud také hodlají ve svůj, ale i evropský prospěch něco zásadního skutečně udělat. Pomoc tím, že část jejich povinností vůči nově příchozím se bude řešit jejich „organizovaným“ přesunem do ostatních evropských zemí, lze akceptovat jen tehdy, pokud tyto země a Evropská komise připraví a začnou realizovat plán na celkové, smysluplné a trvalé řešení této krize. A jak by to měly dělat, ukazuje francouzský plán představený již koncem roku 2008 v tzv. Evropském migračním paktu. Je možné, že v rámci pokračování evropského alibi začnou létat mezi Lampedusou a Brnem vojenské speciály s uprchlíky z Afriky jen proto, aby tzv. proevropská politika této vlády doznala také praktického naplnění. Nepůjde však o řešení, ale o náplasti, nepůjde o jasnou filozofii, nýbrž připitomělou eurohujerskou snahu vyjít za každou cenu vstříc bez ohledu na to, že podryjeme ty nejsvětější základy Evropské unie a také její nejhmatatelnější úspěchy, mj. svobodu pohybu či schengenský systém.

DOUFEJME VŠAK, ŽE PŘI VOLÁNÍ

po rušení národní odpovědnosti nezapomene ani naše vláda, ani nová Evropská komise či Evropský parlament na to hlavní – bezpečnost všech občanů EU, a že pod heslem Nebudeme tlačit migranty zpět z EU! nezačneme vytlačovat její stávající občany.

Do kategorie řešení se tak dere další z požadovaných revizí staršího postoje, a to k tzv. evropské pohraniční policii. Připusťme, že vnější hranici bude chránit jednotně „evropská“ pohraniční policie, tedy něco obdobného jako je Evropský úřad pro zahraniční politiku. Jeho „úspěchy“ roubí každý konflikt ve světě, ať se odehrává tisíce kilometrů daleko anebo jako v případě Ukrajiny bezprostředně za našimi humny. Zdůvodnění, že když to státům typu Řecko či Itálie nejde (protože nechtějí), zrušíme národní odpovědnost za ochranu vnější hranice a nahradíme ji floskulní evropskou odpovědností a evropskými policejními sbory, je sice řešení hodné Bruselu, nikoli však vlády suverénního národního státu. Anebo jde o něco více než jen o prohloubení federalizace na úkor národní suverenity? Skutečná bezpečnost byla, bohužel, končícím „vládcům“ Bruselu často trnem v oku.

A co víc, zřejmě v rámci šíření dobré praxe a jako ocenění vynikajících zásluh Řecka o budování evropského azylového a migračního systému a za příkladné dodržování jasně stanovených pravidel bude v příštích pěti letech komisařem odpovědným za migraci řecký ministr obrany Dimitris Avramopoulos. Pod heslem Legální migrace je plot proti nelegální migraci se můžeme těšit nejen na navyšování rozpočtu Frontexu, ale i na žádosti o azyl, hojně vyřizované na zastupitelských úřadech EU v zemích, které nejsou členy EU, na revizi Dublinského systému – tedy zejména pravidla vyřizovat žádost o azyl tam, kde uprchlík neoprávněně prvně vstoupil do EU (a doufejme, že náš Ústavní soud, který v tomto směru zrušil logické rozhodnutí MV a KS v Brně v případě Libyjce, který měl obavy z podmínek pro azylanty na Maltě, tak činil pouze kvůli nedostatečnému odůvodnění nepřiznání odkladného účinku na distribuci uprchlíků uvnitř EU (jak jinak, než spravedlivou, solidární a rovnoměrnou) atd.

Doufejme však, že při volání po rušení národní odpovědnosti nezapomene ani naše vláda, ani nová Evropská komise či Evropský parlament na to hlavní – bezpečnost všech občanů EU, a že pod heslem Nebudeme tlačit migranty zpět z EU! nezačneme vytlačovat její stávající občany. Nebylo by kam.

© carlosgardel – Fotolia.com

Inteligentní město

Snaha zlepšit pověst a postavení veřejné správy v České republice, zlepšit nelichotivé výsledky mezi evropskými státy v oblastech, jako je institucionální prostředí či konkurenceschopnost regionu, a zejména pak zvýšit spolupráci mezi veřejným, soukromým a neziskovým sektorem na úrovni měst a obcí.

MAREK PAVLÍK | Autor je obchodní ředitel M. C. TRITON a člen Katedry veřejného práva a veřejné správy na vysoké škole CEVRO Institut

To vše bylo impulzem pro vytvoření Standardu Inteligentní město, což je takový inovativní „průvodce“ k řízení obcí a především úřadů, který je pobídkou pro konstruktivní spolupráci a prostředkem k dialogu mezi městy, občany, investory, zaměstnavateli, neziskovými organizacemi a zástupci občanské společnosti v regionu. Zde je na místě zdůraznit, že na oponentuře Standardu se podílelo více než 50 obcí. Jedná se tedy o prolnutí třiadvacetiletých zkušeností ze soukromého a veřejného sektoru z pohledu poradenské firmy a zároveň best practice a praktický pohled těch, kteří se denně na činnostech veřejné správy podílejí.

Standard je volně ke stažení na stránkách www.inteligentnimesto.cz v sekci Výstupy. Tento dokument si neklade za cíl být vyčerpávající encyklopedií, jak řídit úřad, ale chce být inspirací a motivovat.

Vytvořením dokumentu Standard Inteligentní město projekt zdaleka nekončí, spíše naopak, právě začíná jeho implementační část. Jaké je tedy pokračování projektu a jak by města mohla se Standardem pracovat?

© Creativemarc – Fotolia.com

POSTUP PŘI IMPLEMENTACI STANDARDU INTELIGENTNÍ MĚSTO

1. krok – Porovnání stávajícího fungování úřadu a města s kritérii Standardu. Cílem je získat reálný obraz o současné situaci a poukázat jak na dobré stránky, tak zejména na možnosti rozvoje. Tento úvodní audit probíhá ve spolupráci s externím dodavatelem. Výstupem je pak pohled nezávislého pozorovatele včetně vysvětlení a doporučení pro další práci. Zde je právě jeden z rozdílů oproti např. modelu CAF či ISO, které jsou rovněž podpůrnými nástroji k řízení, ale již nepřinášejí konkrétní příklady k nápravě a postup k jejich zavedení.

2. krok – Město si nastaví priority, kterými oblastmi se bude zabývat a bude je chtít zlepšovat. Nastaví a určí odpovědné osoby k realizaci zvolených opatření.

3. krok – Realizace a implementace aktivit vedoucích ke zvýšení úrovně úřadu či města ve zvolených oblastech.

4. krok – Po zavedení a implementaci zvolených opatření probíhá certifikač-

ní audit (od třetí strany – nezávislé autority). Zde je auditovaný úřad resp. město opět posuzován oproti definovaným standardům Inteligentní město.

5. krok – Obdržení certifikátu Inteligentní město, který bude nastaven ve třech úrovních.

JAK NA ZVYŠOVÁNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI REGIONŮ

Mezinárodní projekt Inteligentní město sice končí, ale myšlenku napomoci zvyšování kvality a efektivnosti veřejné správy chceme i nadále vtělovat do dalších projektů nejen na obcích.

„Inteligentní město“ je základem úspěšných konkurenceschopných regionů.

JAK SI VEDOU REGIONY V ČR?

Podle výzkumu konkurenceschopnosti regionů v EU (dle NUTS II) realizovaného organizací GAČR v roce 2012 má ČR dva regiony (severozápad a moravskoslezský) mezi 30 nejproblémovějšími (myšleno nejméně konkurenceschopnými regiony EU) regiony v EU ze všech 267 regionů.

Praha jako region se umístila na výborném 20. místě. Plyne z toho trend neustále se rozvírajících nůžek mezi bohatými a chudými regiony v ČR, což má výrazné hospodářské a sociální dopady na obyvatele.

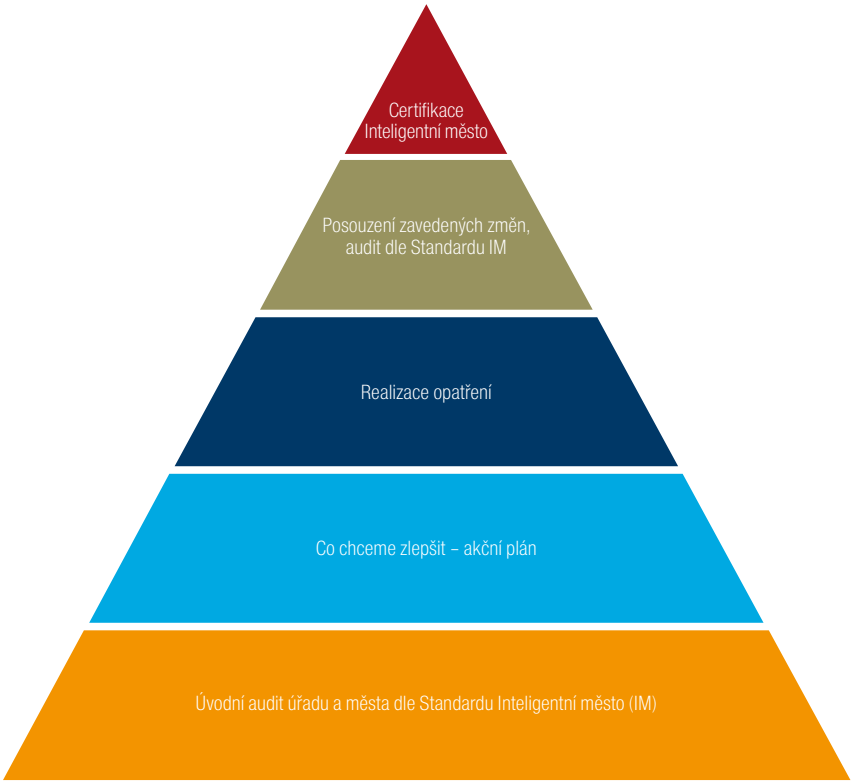

JAK ZLEPŠIT KONKURENCESCHOPNOST REGIONŮ V ČR

Jsme přesvědčeni, že ke zvýšení konkurenceschopnosti nejproblémovějších regionů v ČR vede ve zlepšené spolupráci a koordinovaném přístupu hlavních aktérů regionu (veřejná správa, soukromý sektor, akademická sféra, neziskový sektor a občanská společnost) v klíčových výzvách současnosti – hospodářský a sociální rozvoj regionů.

Konkrétně se může jednat o projekty celoživotního vzdělávání a rekvalifikací na podporu způsobilosti zaměstnaných a nezaměstnaných osob, spolupráce na podporu aplikace výzkumu do praxe soukromých firem. Další možné spolupráce hlavních „hráčů“ v regionu jsou uvedeny na schématu níže.

Způsob měření konkurenceschopnosti:

Indikátory konkurenceschopnosti regionu		
Kategorie	Indikátor konkurenceschopnosti	Váha indikátoru
Ekonomická	Hrubý domácí produkt (HDP)	20 %
	Míra nezaměstnanosti	20 %
Sociální	Průměrný příjem	10 %
	Podíl dlouhodobé nezaměstnanosti	10 %
	Podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva	7 %
	Průměrná míra migrace obyvatel	8 %
Ekologická	Produkce skleníkových plynů	25 %

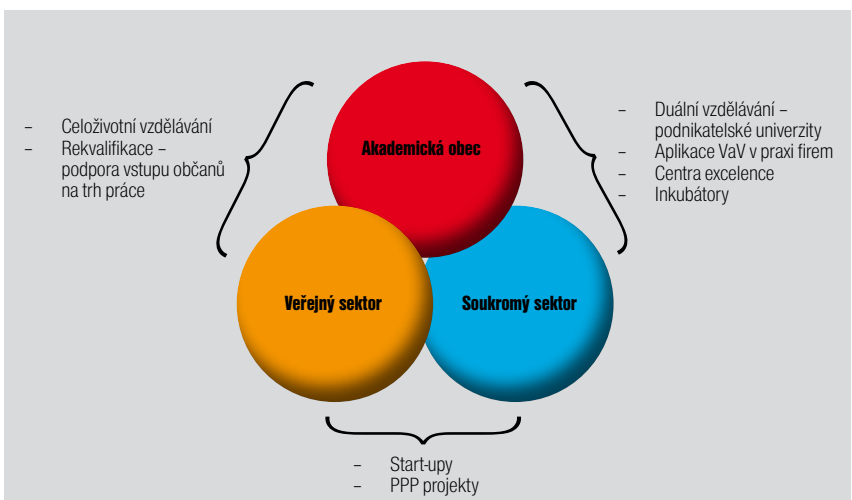

MBA – Management a kybernetická bezpečnost

Foto: Krysten Newby

Vysoká škola CEVRO Institut ve spolupráci s **Českým institutem manažerů informační bezpečnosti**, **Asociací obranného a bezpečnostního průmyslu**, **PricewaterhouseCoopers**, **Corpus Solutions** a odborníky z **Národního bezpečnostního úřadu** představují prestižní třísemestrální vzdělávací program.

MBA – Management a kybernetická bezpečnost

Třísemestrální vzdělávací program **Management a kybernetická bezpečnost** je zaměřený na ochranu podnikové i státní IT infrastruktury a pochopení aktuálních kybernetických hrozeb.

Je určený pro klíčové manažery, bezpečnostní pracovníky a vedoucí pracovníky v ICT ze soukromé i veřejné sféry.

Výuka programu bude zahájena v lednu 2015.

V rámci vzdělávacího programu se detailně seznámíte s tématy, jako jsou:

- Rámec kybernetické bezpečnosti a právní odpovědnost
- Základy informační bezpečnosti včetně zabezpečení sítí a ochrany dat
- Organizační opatření včetně analýzy rizik a krizového managementu
- Technická opatření včetně penetračních testů
- Metody kybernetických útoků a úspěšná obrana
- Zranitelnost kritické infrastruktury, energetiky, telekomunikací, finančního sektoru, dopravních sítí
- Praktické ukázky, exkurze a vystoupení exkluzivních zahraničních hostů
- Aktuální trendy v České republice, Evropské unii a ve světě
- A mnoha dalšími…

CEVROINSTITUT
[vysoká škola]

vysoká škola CEVRO Institut, o.p.s.
Jungmannova 17, 110 00 Praha 1

email: mba@vsci.cz., tel.: 774 427 403, 221 506 703

www.cevroinstitut.cz